

PASAULINIS FENOMENAS

CARLOS RUIZ ZAFÓN

DANGAUS BELAISVIS

Populiariausia visų laikų knygą Ispanijoje,
bestseleris daugiau negu 40 šalių

OBUOLYS

CARLOS RUIZ ZAFÓN

DANGAUS BELAISVIS

Romanas

Iš ispanų kalbos vertė
ALMA NAUJOKAITIENĖ

OBUOLYS

PAMIRŠTŲ KNYGŲ KAPINĖS

Šioje knygoje pasakojamos istorijos papildo ir tęsia seriją apie Pamirštų Knygų Kapinių literatūrinę visatą. Šio ciklo romanus sieja veikėjai ir siužeto linijos, jungiantys pasakojimus teminiais tiltais, nors kiekviename pateikiama vis kita, atskira ir baigtinė istorija.

Pamirštų Knygų Kapinių serijos dalis galima skaityti paeiliui arba kaip atskiras knygas, taip suteikiant progą skaitytojui pačiam būti tyrinėtoju ir į istorijų labirintą patekti pro skirtingas duris ir skirtingais būdais, kurie, mįslingai susipindami, atves jį prie istorijos pasakojimo esmės.

Tvirtai žinojau, kad dar sugrįšiu į šias gatves papasakoti apie žmogų, kuris prarado savo sielą ir vardą nugrimzdusios į slogų pelenų ir tylos metų sapną Barselonos šešėliuose. Tai prakeiktųjų miesto prieglobstyje ugnimi rašyti puslapiai, sugrįžusio iš mirusiųjų pasaulio atmintin įsirėžę žodžiai, širdį maudžiantis pažadas ir prakeiksmo kančių našta. Uždanga pakyla, žiūrovai nuščiūva ir, dar nenuslinkus jų likimus temdančiam šešėliui, į sceną žengia šviesiųjų dvasių būrys, jos šypsosi, su palaimingu naivumu tiki, jog trečiasis veiksmas – paskutinis, ir pradeda sekti Kalėdinę pasaką, nė neįtardamos, kad, užvertus paskutinį puslapį, jų įkvėptos raidės iš lėto ir nenumaldomai mus nugarazdins į patį tamsybių akivarą.

ŽIULIJANAS KARAKSAS, *Danguis belaisvis*
(Lumière Éditions, Paryžius, 1992)

PIRMA DALIS

KALĒDINĒ PASAKA

1

Barselona, 1957-ųjų gruodis

Tais metais kiekviena diena prieš artėjant Kalėdoms išaušdavo pilka ir apšarmojusi. Miestą nudažė melsva prieblanda, o iki ausų apsimuturiavę praeiviai žvarbiame ore palikdavo šilto garo pėdsakus. Tik nedaugelis tomis dienomis stabtelėdavo pasižiūrėti į knygyno „Semperė ir sūnūs“ vitriną, o dar mažiau buvo tokių, kurie ryždavosi užėti ir pasiteirauti kokios nors knygos paklydėlės, galbūt laukiančios jų visą gyvenimą, kurią nusipirkę, jau nekalbant apie skaitymo džiaugsmą, būtų bent šiek tiek parėmę nestabilią knygyno finansinę padėtį.

– Tikiu, šiandien bus lemtinga diena. Šiandien mums nusišypsos sėkmė ir viskas pasikeis, – pareiškiau pakylėtas gryniausio skystos formos optimizmo – ant rytinės kavos sparnų.

Mano tėvas jau nuo aštuntos valandos ryto plūkėsi prie apskaitos knygos, apsiginklavęs pieštuku bei trintuku, tada pakėlė

akis nuo prekystalio ir įsistebeilijo pro langą į gatvę skubančius praeivius.

– Dangus teišgirsta tave, Danieli, nes jei neišnaudosime Kalėdų sezono, sausio mėnesį neišgalėsime net už elektrą susimokėti. Reikia ko nors imtis.

– Vakar Ferminui kilo mintis, – staiga prisiminiau. – Pasak jo, tai genialus planas išgelbėti knygyną nuo gresiančio bankroto.

– Kad tavo žodžiai – tiesiai Dievui į ausį. Gal Viešpats mūsų pasigailės.

Pakartojau pažodžiui išpoškindamas vienu atsikvėpimu:

– *Jei išeičiau puošti parduotuvės vitrinos su vienais apatiniais, galbūt tai privilegijų kokią moterį, išsiilgusią literatūros ir stiprių emocijų mainais už savo santaupas, juk, anot ekspertų, literatūros ateitis priklauso nuo moterų, ir tebus pagarbintas Dievas, jei netrukus gimtų moteris, negalinti atsisirti laukinei šio kalniečio kūno jėgai.*

Išgirdęs, kaip man už nugaros tėvo pieštukas barkšteli ant grindų, atsigrėžiau.

– Ferminas *dixit**, – pridūriau.

Maniau, kad toks Fermino sumanymas tėvui sukels šypsena, bet, supratęs, kad nepavyko pramušti tylaus susimąstymo kiaušto, vogčiomis žvilgtelėjau į jį. Regis, Semperė vyresnysis šiame pokšte ne tik nematė nieko juokingo, iš jo mąslaus veido atrodė, lyg svarstytyų priimti tai už gryną pinigą.

– O ką? Galbūt Ferminas pataikė kaip pirštu į akį, – sumurmėjo jis.

* Tai Fermino žodis (lot.).

Spoksojau į jį netikėdamas savo ausimis. Nejau komercinė sausra, stekenanti mus pastarąsias savaites, atsiliepė mano gimdytojo sveikam protui?

– Tik nesakyk, kad leisi jam vaikštinėti po knygyną pusnuogiam.

– Ne tai turėjau galvoje. Aš apie vitriną. Tiesiog davei man idėją... Galbūt dar spėsime išgelbėti Kalėdas.

Žiūrėjau, kaip jis pradingsta galiniame kambaryje ir netrukus grįžta apsitaęs įprasta žiemine uniforma: tuo pačiu paltu, šaliku ir kepure, kuriuos prisiminiau dar iš vaikystės. Bėja ne sykį prisitarė, jog tėvas drabužių turbūt nėra pirkęs nuo 1942-ųjų, ir iš viso ko atrodė, kad mano žmona teisi. Maudamasis pirštines tėvas vos pastebimai šypsojosi, ir jo akyse pamačiau tą kone vaikišką spindesį, kokį jam įžiebavo tik dideli užmojai.

– Trumpam palieku tave vieną, – perspėjo. – Reikia kai ką sutvarkyti.

– Gal galima paklausti, kur susiruošei?

Tėvas pamerkė akį.

– Staigmena. Netrukus pamatysi.

Palydėjau jį iki durų ir stebėjau, kaip ryžtingai nužingsniuoja Angelo vartų link, dar viena figūra pilkoje praeivių jūroje, besiriantį per dar vieną ilgą, šešėliuotą ir pilką žiemą.

2

Ištaikęs progą, jog likau vienas, įsijungiau radiją bent trumpam pasimėgauti muzika, kol pagal savo skonį pertvarkiau knygų lentynas. Tėvo manymu, laikyti radiją įjungtą, kai knygyne yra klientų, – prastas tonas, o jeigu įjungdavo ją esant Ferminui, šis pasigaudavo niūniuoti kiekvieną melodiją – arba, dar blogiau, pradėdavo strapalioti, pavadinęs tai „jausmingais Karibų ritmais“, – ir per kelias minutes išstampydavo man nervus. Turėdamas omenyje šiuos praktinius sunkumus, nusprendžiau, kad mėgautis eteriu turėčiau tik tomis retomis akimirkomis, kai, be manęs ir kelių dešimčių tūkstančių knygų, parduotuvėje daugiau nieko nėra.

Barselonos radijas tą rytą transliavo slapta įrašą, kolekcininko padarytą puikiame koncerte, kurį trimitininkas Luisas Armstrongas ir jo grupė surengė prieš trejas Kalėdas, „Windsor Palace“ viešbutyje, Diagonalės prospekte. Per reklamines pertraukėles diktorius nepraleisdavo progos priminti, jog čia atliekamas *džiazas*, ir perspėjo, kad galbūt jo kapoti sinkopiniai

ritmai gali neįtikti nacionalinio klausytojo skoniui, suformuotam *tonadiljū*, bolerò ir beprasidedančio *je-je* judėjimo, pastaruoju metu užtvindžiusio eterio bangas.

Fermino įsitikinimu, jei donas Isaakas Albénizas būtų gimęs juodaodžiu, džiazas būtų atsiradęs Kamprodone, kaip tie sausainiai metalinėse dėžutėse, ir kad sykiu su smailomis lie-menėlėmis, kurias jo dievinama Kima Novak dėvėjo keliuose filmuose, mūsų matytuose kino teatre „Femina“ rytinių seansų metu, tas skambesys buvo vienas iš nedaugelio žmonijos pasiekimų per visą šį dar neilgą XX amžių. Neketinau su juo ginčytis. Leidau rytą tos muzikos magijos ir knygų kvapo apsuptas, mėgaudamasis ramybe ir pilnatve, kurią teikia paprastas, sąžiningai atliekamas darbas.

Ferminas šį rytmetį turėjo laisvą, kad, pasak jo, užbaigtų pasiruošimus vestuvėms su Bernarda, numatytoms vasario pradžioje. Jam vos prieš dvi savaites pirmą kartą užsiminus apie tai, sutartinai pareiškėme, kad jis pernelyg skuba, taip skubėdamas toli nenuvažiuosi. Tėvas bandė įtikinti atidėti santuoką mažiausiai dviem ar trimis mėnesiams, vestuvės pritinka vasarai ir geram orui, tvirtino jis, tačiau Ferminas primygtinai laikėsi įsikibęs šios datos, teigdamas, kad jis, atšiaurus ir sauso Ekstremadūros kalvų klimato užgrūdintas egzempliorius, gausiai prakaituodavo vasarą, kuri, jo manymu, šioje Viduržemio jūros pakrantėje buvo pusiau subtropinė, todėl neišsivaizdavo savęs švenčiančio vestuves su *torichų** dydžio dėmėmis pažastų srityje.

* Torrija (isp.) – raikyta duona, kai kiekviena riekė išmirkoma piene, parbarstoma cinamonu bei citrinos žievele ir kepama aliejuje, patiekama gausiai užpilta medumi arba cukraus pudra.

Pradėjau galvoti, jog kažkas keista dėjosi su Ferminu Romero de Toresu, pilietinio pasipriešinimo Šventajai Motinai bažnyčiai, bankams ir geroms manieroms gyvam vėliavnešiui, toje mišių ir „NO-DO“ dokumentinės propagandos perpildytoje 6-ojo dešimtmečio Ispanijoje, kad taip veržtūsi gauti klebono palaiminimą. Pagautas priešvedybinio entuziazmo jis puolė į kraštutinumą ir susidraugavo su naujuoju Santa Anos bažnyčios parapijos kunigu donu Chakobu, buvusiu boksininku iš Burgo-so su laisvamanio idėjomis, ir užkrėtė jį savo perdėtu pomėgiu lošti domino. Sekmadieniais po mišių „Admirolo“ bare Fermi-nas susikibdavo su juo istorinėmis temomis, o kunigas nuoširdžiai kvatodavosi, kai mano draugas, išmetęs taurelę kitą žolelių likerio „Montserato aromatai“, klausinėdavo, ar kunigas tikrai žinas, kad vienuolės turi šlaunis, o jeigu taip, tai ar jos dailios ir gundančios, kaip jis įtarinėdavęs nuo paauglystės.

– Per jus jį gali ekskomunikuoti, – supeikė mano tėvas. – Į vienuolės nežiūrima ir jos neliečiamos.

– Bet mošė pasileidęs labiau už mane, – užprotestavo Fermi-nas. – Ir jei ne ta jo sutana...

Prisiminęs tą diskusiją niūniavau pagal maestro Armstrongo trimito melodiją, kai išgirdau švelniai tilindžiuojant varpelį virš knygyno durų ir pakėlęs akis tikėjausi išvysti tėvą, sugrįžusį iš savo slaptos misijos, arba Ferminą, pasiruošusį dirbti popietinėje pamainoje.

– Labas rytas, – vos durims prasivėrus pasigirdo žemas ir trūkčiojantis balsas.

3

Prieš šviesą, sklindančią iš gatvės, jo siluetas panėšėjo į vėjo plakamą medį. Lankytojas vilkėjo tamsų senamadišką kostiumą, ir visa jo povyza, sukumpusi ant lazdos, atrodė grėsmingai. Į priekį žengė sunkiai šlubčiodamas. Lempa ant prekystalio apšvietė jo susiraukšlėjusį veidą. Dar kelias akimirkas lankytojas neskubėdamas mane tyrinėjo. Jo kantrus ir įdėmus žvilgsnis kažkuo panėšėjo į plėšraus paukščio.

– Ar jūs būsite ponas Semperė?

– Aš esu Danielis. Ponas Semperė – mano tėvas, bet šiuo metu jo nėra. Kuo galėčiau padėti?

Tarsi neišgirdęs klausimo lankytojas dairėsi po knygyną ir susidomėjęs, kone godžiai tyrinėjo kiekvieną jo centimetrą. Jo šlubčiojimas piršo mintį, kad po tais drabužiais slepiamos traumos buvo iškalbingesnės už žodžius.

– Karo prisiminimai, – tarstelėjo nepažįstamasis, lyg perskaitęs mano mintis.

Kol jis apžiūrinėjo knygyną, nenuleidau nuo jo akių, nejučia įtardamas, kas tikrai patrauks jo dėmesį. Kaip ir maniau, nepažįstamasis sustojo prie įstiklintos juodmedžio vitrinos – knygyno relikvijos nuo pat jo įkūrimo pradžios, dar 1888-aisiais, kai prosenelis Semperė, tada dar jaunas vyras, ką tik grįžęs iš kelionių po indėniškas Karibų šalis, pasiskolino pinigų, nusipirko senąją pirštinių krautuvėlę ir pavertė ją knygynu. Vitrina buvo garbingiausia parduotuvės vieta, ten visuomet laikėme vertingiausius egzempliorius.

Lankytojas priėjo prie jos taip arti, kad nuo iškvėpto oro ant stiklo liko žymė. Jis išsitraukė akinius, prisidėjo prie akių ir įsištebeilijo į vitrinos turinį. Visa savo povyza panėšėjo į žebenkštį, tikrinančią vištidėje šviežiai sudėtus kiaušinius.

– Dailus daiktelis, – sumurmėjo. – Turbūt ir kainuoja atskančiai.

– Tai šeimos antikvariniai daiktai. Dažniausiai jie turi sentimentalią vertę, – pasakiau kiek suerzintas tokio keistojo kliento bendravimo, regis, akimis tyrinėjančio netgi orą, kuriuo kvėpavome.

Po kurio laiko jis įsidėjo akinius atgal ir neskubėdamas prašneko:

– Kaip suprantu, pas jus dirba toks ponas, pagarsėjęs nepaprastu genialumu.

Kadangi neatsakiau iš karto, jis atsigrėžė į mane ir pervėrė tokiu žvilgsniu, nuo kurio kitas sustingtų ir stabo ištiktas.

– Kaip matote, esu vienas. Galbūt, jei pasakysite, kokio leidinio ieškote, su didžiausiu malonumu jį surasiu.

Nepažįstamasis linktelėjo, išspaudęs šypsena, kuri bylojo ką tik nori, tik ne draugiškumą.

– Matau, kad vitrinoje išstatytas „Grafo Montekristo“ tomelis.

Jis nebuvo pirmasis klientas, pastebėjęs tą knygą. Pažėriau jam įprastą, tokioms progoms paruoštą kalbą:

– Turite labai gerą akį, pone. Tai puikus, ranka sunumeruoto tiražo leidinys iš garsaus Madrido kolekcininko asmeninės bibliotekos, su Arturo Rakhamo iliustracijomis. Vienetinis ir įtrauktas į katalogus.

Lankytojas manęs beveik nesiklausė, sutelkęs dėmesį į tvirtas juodmedžio lentynos dailylentes, aiškiai rodydamas, kad manęs klausytis jam nuobodu.

– Visos tos knygos atrodo vienodos, bet man patinka mėlyna viršelio spalva, – paniekinamai ištarė jis. – Noriu ją pirkti.

Kitomis aplinkybėmis būčiau pašokęs iš džiaugsmo, kad bene brangiausias egzempliorius visame knygyne atrado savo pirkėją, tačiau vien nuo minties, kad šis tomelis atsidurs to personažo rankose, pradėjo mausti skrandį. Kažkas man kuždėjo, kad jeigu ši knyga iškeliaus iš knygyno, daugiau jos niekas net pirmosios pastraipos nebeperskaitys.

– Tai labai brangus leidimas. Jei ponas pageidautų, galėčiau parodyti kitus to paties kūrinio leidimus, nepriekaištingos būklės ir prieinamesnėmis kainomis.

Žmonės, kurie patys yra menkystos, visada stengiasi sumenkinti kitus, taip ir nepažįstamasis, kurio sielai pasislėpti turbūt ir adatos smaigalio užtektų, dėbtelėjo į mane su giliausia panieka.

– Jų viršeliai taip pat mėlynai, – pridūriau.

Mano įžūlų sąmojį jis nuleido negirdomis.

– Ne, dėkui. Aš noriu šitos. Kaina man nesvarbu.

Nenoriai linktelėjęs patraukiau vitrinos link. Išsiėmiau raktą ir atrakinau įstiklintas dureles. Jaučiau nepažįstamojo žvilgsnį, įsmeigtą man į nugarą.

– Geri dalykai visuomet laikomi užrakinti, – ištarė lyg pats sau.

Paėmęs knygą atsidusau.

– Ar ponas – kolekcionierius?

– Galima sakyti. Bet ne knygų.

Atsigrėžiau į jį jau su knyga rankoje.

– Tai ką gi ponas kolekcionuoja?

Nepažįstamasis vėl mano klausimą nuleido negirdom ir ištiesė ranką, prašydamas knygą duoti jam. Teko atsispirti norui gražinti knygą į vitriną ir ją užrakinti. Tėvas man neatleisų, jei būčiau praleidęs tokią puikią progą ką nors parduoti, o ypač tokiais sunkiais laikais.

– Jos kaina – trisdešimt penkios pesetos, – išpėjau prieš parduodamas knygą, su viltimi, kad šis skaičius privers jį apsigalvoti.

Jis linktelėjo ir nė nemirktelėjęs iš kišenės kostiumo, kuris, ko gero, nė dešimties pesetų nebuvo vertas, išsitraukė šimto pesetų banknotą. Kaži, ar jis tik nebus padirbtas.

– Pone, bijau, kad neturėsiu gražos iš tokio stambaus banknoto.

Būčiau pasiūlęs jam palaukti, kol nubėgsiu į artimiausią banką išsikeisti pinigų, o kartu įsitikinti, ar banknotas nepadirbtas, tačiau nenorėjau jį knygyne palikti vieną.

Skaitykite likusius
316 iš **336** puslapių,
įsigiję šią knygą

www.obuolys.lt

KITI KNYGŲ FORMATAI:

klausykla.lt

**Audio
knyga**

**Elektroninė
knyga**

Dar vienas nepakartojamas, pilnas paslaptingų vingių pasauliniu mastu pripažintų „New York Times“ bestselerių autoriaus Carlosa Ruizo Zafono pasakojimas. Meilė, literatūra, aistra ir kerštas paslaptingoje gotikinės Barcelonos širdyje, kurioje „Vėjo šešėlio“ ir „Angelo žaidimo“ herojai atgimsta kovai su priešininku, grasinančiu juos sunaikinti.

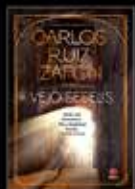
Barcelona, 1957-ųjų Kalėdos. Danielis Semperè ir jo žmona Bėja turi ką švęsti. Jie susilaukė sūnaus, kurį pavadino Žiulijanu, o jų artimo draugo Fermino Romero de Toreso meilę tuoj vainikuos santuoka. Tačiau jų džiaugsmą aptemdo knygyne pasirodęs paslaptingas nepažįstamasis, nupirkęs brangiausią knygą – puošnų „Grafo Montekristo“ leidimą – ir palikęs jame užrašą:

„Skiriu Ferminui Romerui de Toresui, kuris sugrįžo iš mirusiųjų pasaulio ir turi raktą į ateitį.“

Kas yra šis žmogus ir ko jis nori iš Fermino? Atsakymas slypi baisioje du dešimtmečius tamsiuose miesto praeities užkaboriuose saugotoje paslapyje – epinėje įkalinimo, išdavystės, žmogžudystės ir meilės istorijoje, kuri veda į pačią Pamištų Knygų Kapinių širdį.

Nepažįstamojo pasirodymas panardina Ferminą ir Danielį į pavojingą nuotykių, nukeliantį į 1940-uosius ir pirmąsias Franko diktatūros dienas. Siaubingi to meto įvykiai verčia juos ieškoti tiesos, kuri sukels pavojų viskam, kas jiems brangu, ir galiausiai pakeis jų gyvenimus

TAIP PAT SKAITYKITE

DETEKTYVINIS ROMANAS TIKRAM BARCELONOS IR KNYGŲ MYLĖTOJUI

Jeigu jus traukia mistinės ir paslaptingos istorijos, būtinai turite perskaityti Carloso Ruizo Zafono „Angelo žaidimą“ ir kitas serijos knygas.

OBUOLYS

simon stuart

facebook.com/obuolys

obuolys.lt

ISBN 978-609-484-404-1

9 786094 844041

www.obuolys.lt

Įrašyti pavadinimai, žanrai ir kitos informacijos

KITI FORMATAI:

Audi
knyga

Elektroninė
knyga

Viešasis leidimas leidėjų © Simon Stuart

Skaitmeninis žmogus yra gražus